

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Regum Macedoniæ genealogia post Alexandrum Magnum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

didatus] Omisit hoc Aretinus. In Græco est ἐπιφανὴς, Insignium magistratum. Curules intelligi possunt haud incommode. sunt enim & alii quasi minoris dignitatis magistratus: ut viginti viratus, (quem primo omnium peti solitum, apparet ex Cornelii Taciti lib. 3. de Nerone Germanici filio) ut quaestura, ut tribunatus plebis, ut aedilitas plebis, testante hoc nostro Plutarcho in vita Marii, ut alii: de quibus hic dicere non est occasio.

257. a. *Massonis viri consularis filiam*] Xyl. *Mnasonis viri consularis filiam*: annotatque *Μνάσωνος*. Intelligo C. Papirii qui consul fuit anno DXXIII. Cuius etiam meminit Livius initio lib. 25. C. Papirius, L. F. decemvir sacrorum. Sed ibi Masso cognomen est, sicut & in codicibus Ciceronis legitur, li. 9. Fam. epist. ad Patum, L. Masso aedilivus. atque sic legit hoc loco Amiotus. Sigonius apud Livium Maso legit, unico S. cuius cognomen quæ sit aut esse possit ratio, non intelligo. Mnasos quidem, *Μνάσων*, Græcum est nomen, cuius cum alii testes sunt, tum Eustath. in Odyss. 14. cuiusdam Phœcis Mnasonis meminit, qui plures mille servos possederit: quem familiarem fuisse Aristotelis, ait Athenæus lib. 6. Commemorantur & alii Mnasones. Quo autem modo in cognomen Romani venerit, non assequor. Cogitandum harum rerum doctioribus relinquo utro modo rectius legatur: & Plutarchine hic locus emendandus, an ad alios corrigendos adhibendus sit.

257. b. *Romanus quispiam nunciatum uxori remiserat*] Xyl. vertit, *Romanum virum uxori suæ nunciatum remisisse*: annotatque, Sic est ad verbum in Græco, ὡς ἀπὸ Ρωμαίου ἀντιπρωτοῦ τῷ γυναικί. Pro quibus interpret subiecit hæc: *Sed videtur aliqua efficax ratio affuisse*. Quæ sane verba uti optime loco huic quadrant, ita non satis tamen id quod est in Græco explicant: totumque illud quod modo Græce & Latine adscripti, omititur. Amiotus ita vertit quasi quod de calceo sequitur, non Paulus sed alius quidam Romanus causam diuortii interrogatus responderit, quod mihi non probatur. Ut meam coniecturam (nihil enim habeo certi) exponam, videtur mihi Plutarchus hoc velle, quia eius diuortii causam nemo conperisset, & certum tamen esset, haud ab re Paulum tale aliquid facturum fuisse, vulgi sermonem exitisse, dimissam à Romano viro coniugem, atque hoc quasi proverbum fuisse. nam λόγος sæpe etiam proverbum significat. Romanum autem proverbialiter intelligi virum grauem severumque, & propositi tenacem atque ἀπαράτητον, quales prisci illi fuere Romani, rigidi homines etiam in plectendis capitali supplicio liberis. Hæc est mea opinio: sed quam doctiore aliqua coniectura obliterari, non inique sim laturus. Nam profecto responsum de calceo, Æmilianum esse apparet.

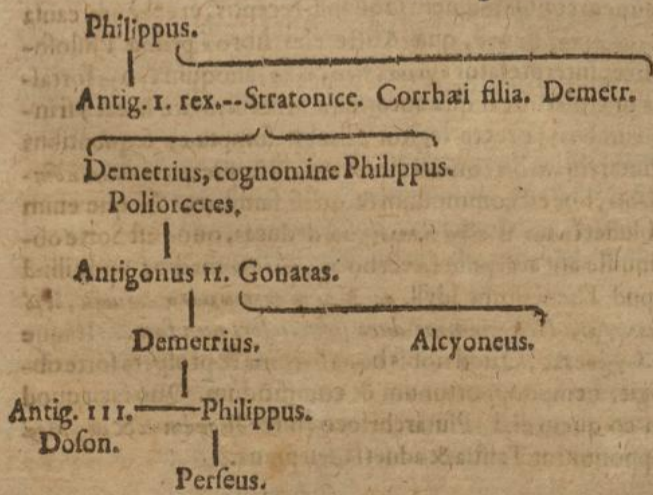
Ibid. c. *Masorem Fabii Maximi*] Xyl. *Alerum Fabii Maximi filio*: annotatque, Hic Fabius sane deinceps Q. Fabius Maximus Æmilianus dictus fuit: sicut frater eius, quem Scipio Africani F. adoptavit, P. Cornelius Scipio Æmilianus: quem morem paterni nominis retinendi cum alii tum Dio noster lib. 46. & 55. explicat. Ac de Scipione quidem Æmiliano res obscura est, neque verbis opus habet. De Fabio quaerendum. Nam quod in Græco legitur, τὸν μὲν προεβύτηρον δὲ

Μαξίμου Φαβίου, mendosum est. Aretinus ab ipso Maximo Fabio, eo qui quinquies consul fuit, nempe eo qui cunctando restituit rem, adoptatum, plusquam absurde dixit: ut cunque id sequente Amiotus. Quod à filio Fabii Cunctatoris adoptatum verti, eo factum est quod ὑπὸς scriptum à Plutarcho suspicabar, inque eius locum δὲ subrepsisse, & quam proxime harere Plutarchianis vestigiis statuissem. In hac sententia esse alios quoque non mediocriter doctos, scio. Quod si quis non ab eo qui consul fuit, & ante patrem mortuus est, adoptatum dicat, (id quod consentaneum certe est, quum ante annum v. c. DL. iste obierit, Æmilianus anno demum DCIX. consul sit factus) fortassis à Q. Fabio Maximo qui patri Cunctatori superuixit, inque eius locum (ut Livius li. 30. affirmat) augur est creatus, adoptatus fuerit. Tametsi admodum puerum oportuit in stipem eam adscitum esse, etiam si hoc ipsum statuamus, idque illo ipso augure, prouecta iam satis ætate. siquidem maximo natu Cunctator decessit: Fabius Æmilianus bello Persico adolescens adhuc fuit, vti infra Plutarchus tradit. Relinquitur, ut à nepote huius arrogatum statuamus: quod & ipsum sentire nonnullos intelligo. Quæ in re id inest difficultatis, quod neminem id antiquorum tradidisse sciamus. Q. Fabium Labeonem, qui anno v. c. DLXXI. consulatum gessit, opinio est aliquorum, fuisse nepotem Cunctatoris, ab eoque in filii locum assumptum Æmilianum: sed quibus id testibus probare possim, si quis contra dicat, haud sane video. Equidem nusquam memini me legere, Labeonem magni illius Fabii nepotem fuisse. & Quiriti prænomen ita Fabius usitatum fuit, tamque etiam ampla illa gens, ut tametsi Q. F. Q. N. is dicatur, tamen habuisse auum Cunctatorem necesse non sit. Et quidem uterque Cunctatoris Fabii filius, & is qui consularis viuo patre mortem obiit, & is qui auguratum patris accepit, Quiriti prænomen habuerunt, si Luvio & aliis credimus. nam in Lælio Ciceronis prior Marcus perhibetur in quibusdam libris: Neque vero non potuit adoptatus fuisse Pauli filius à nepote illustri illius Verrucosi, si non fuit à Labeone. non enim (ut quidem ipse cenio) evidens aut verum est, sine liberis utrunque, vel omnes eius filios, decessisse. Sane Labeo & L. Paulus (cuius vitam hic tractamus) æquales fuerunt, proximoque post illum anno hic consulatum primum gessit: siquid hoc ipsum in se habet argumenti. Verum in re incerta, atque in qua non sint fortunæ (vtille dicebat) Græcia posita, nimis forte anxius versor: quum vnumquemlibet sequi liceat quod probauerit, sine summo historiae detrimento. Tamen quæ in utramque partem cogitarem, volui annotare: si fortassis hæc ipsa alios ad extricandum hoc quoddamque est, sint stimularum. Quod statim sequitur de Ælio Tuberone, καὶ μεγαλοπρεπέστατη τῇ πύλαι χηνοταμείως, dictum est perquam venuste, & ab Aretino peruersum.

258 d. *Antigoni, qui in Alexandri successoribus, &c.*] Operæ precium fecerim, si hanc successionem regum Macedoniae ob oculos ponam, atque non nihil explicem. facit enim ad multa aliorum, nostri etiam quædam in Pyrrho, Demetrio, & alibi intelligenda loca. Prius tamen typo delineatam rem oculis subiiciam.

REGVM MACEDONIAE GENEALOGIA

post Alexandrum Magnum.

EXPLICATIO quorundam.

Quod ad patrem attinet Antigoni primi siue magni, eum fuisse Philippum satis constat. ita enim nominant Plutarchus

in Demetrio. Arrianus lib. 1. De expeditione Alexandri, Iustinus lib. 13. Orosius lib. 3. cap. 23. Quis autem fuerit iste Philippus, non facile dixerim. In Onomasticis reperies, Antigonom primum, fratrem fuisse Alexandri Magni: idque esse apud Plutarchum in Pyrrho. Quorum & prius existimo falsissimum esse: & posterius quid est nisi mendacio & falsa citatione imponere simplicibus? Ego, quum de patre Antigoni Philippo dicitur, nequaquam intelligendum iudico regem Macedoniae, patrem Alexandri: sed alium quendam, nisi si quis adeo stultus est ut quum Arrianus quo dixi libro, in pugna ad Granicum descriptione Philippum Amyntæ F. nominat, de eodem velit accipere. Idem alium præterea Philippum commemorat, Menelai filium. Pausanias in Articis, Philippum Casandri fratrem refert, qui cum AEacida Epiri rege prælio dimicauerit: qui an idem sit cum eo quem ante Ptolemaeum Berenices maritum fuisse, in Pyrrho Plutarchus scribit, haud scio. Certi autem nihil habeo: & Amplius hic. De matre quoque Antigoni Gonatae non sum certus. nam pater eius Demetrius, cuius vitam scripsit noster, plures habuit uxores: quarum primam so-

rorem Pyrrhi Deidamiam, matrem Conatae fuisse suspicor. Habuit autem praeter eam etiam Antipatri filiam Philam, ex qua ei nata est Stratonice, quae Seleuco Magno est collocata ab ipso: & Ptolemaidem, Ptolemaeo & Eurydica Antipatri filia natam. Quin & Eurydicen quandam Atheniensem, & Lanassam Agathoclis filiam, Pyrrho matrimonio iunctam, duxisse legitur. Alcyoneum Antigoni Conatae filium fuisse, in fine Pyrrhi noster ostendit: quid ei factum sit, non memini legere. Demetrius quidem eius frater decem annis rex Macedonibus fuit, ut lib. 2. scribit Plutarchus. Antigonus Dofoa (quasi cunctatorem in representando promisso dicas) cognomento, tutor fuit & αἰετός (forte parruo eius natus) Philippi eius quem Romani debellauerunt: post etiam vitricus, & in regno antecessor. Hunc Antigonum, Seruatorem Graeci & Benefactorem vocabant multaque de eo sunt in Arato & Cleomene Plutarchi, & apud Polybium.

259. b. *Amatre sartrice quadam Argolica, Gnathania nomine* Xyl. itidem *Argiva sartrix Gnathania* annotatque, Aretinus pro sartrice medicam reddit πὺ ἀίεσσαν. Caterum αἰετός, oratoribus est Suere, Sarcire. Hinc ille apud Lucianum in Menippo Philippus rex, ἀειόμενος πῶτα τὰ ἴσθ' ἰσοδμημάτων. inde αἰεσία, Acus, & αἰεσία, Sartrix: hoc est, ῥάτεια, leu ὀφείτεια etiam: ut est apud Eustath. in Odyss. ξ, explicantem illud, Νῆας ἀειόμενον: & fufius in lib. 10. Gnathana autem nomen, diminutivum facit Gnathaniam. est idem in fine Arati. Cruf. hic annotat, In Arato ad finem est Gnathani.

Ibid. d. *Quem per Elimiam* Xyl. vertit, *Eumque vi apud Elimiam*: annotatque, Κατὰ τὰς Ἐλιμίας. Vrbs est Macedonia Elimia, Ἐλιμία vel Ἐλιμία. (utrunq; enim scriptū reperit, quidā Elymat, Ἐλυμα, habent) à qua Ἐλιμίαι. Elimioti, regio dicitur, infra Apolloniam ad Ionium mare pertinens: cui Salsobiecta est insula. Strabo, Stephanus, alii. Ptolemaeo vrbs Ἐλυμα, regio Ἐλυμιώται dicitur lib. 3. Aretinus sensum huius loci non reddidit.

260. c. *Rumores ne ferant* Xyl. itidem, *Neque rumores fererent*: annotatque, Μητελοροποιῶν. Verba facere Aretinus, non recte. Est enim λοροποιῶν, Nugari, & rumores vanosq; sermones comminisci. unde Iulian. apud Suidam Herodotum & λοροποιῶν, fabularum parentem, dixit Similem locum ex Epistolis (ut opinor) Graecis ab Aldo impressis. Erasmus citans, in ultimo proverbio primae centuriae, leui admodum codicis mendo in errore abductus est. Sic enim adducit: In epistola Iuliani ad Leontium, ὁ λόρος πῶτος ὁ θουεῖος, ὅτι ἐῖπεν, &c. Alucinatur etiam in explicando cui Thurius vocetur Herodotus. Quod si vel ex Suidae verbis, vel proprietate sermonis Graeci animadvertisset λοροποιῶν esse legendum: ac quae de Herodoto Suidas & Plin. lib. 12. cap. 4. tradiderunt, atque alii, meminisset: nunquam in re ita aperta & facili incurrisset in aliorum iustas reprehensiones. Sed de his alias. Livi us ita habet: Rumores vestra crudelitate ne alatis, quorum nemo autor extabit.

Ibid. e. *Par numerus pedum qui iungebant cursum equis, & invicem prolapsorum equitum vacuos capiebant equos* Xyl. vertit, *Ac totidem pedum, qui equitibus adiuncti, vni ita ferente, vicem eorum gererent*: inque eum locum haec annotat, Παερελάται. Aretinus oppido negligens sui muneris, transfugas vertit: sed eum missum facio. Quid sibi velit Παερελάται, non est adeo in promptu. Itaque explicabimus, idque ex auctoritate Grammaticorum Παερελάται (quem carminis gratia constituendi Παερελάται etiam poetae dicunt, si ut ἰσάει & παραῖ pro ἰσάει & παραῖ, & alia id genus nonnulla) inter alia significat eum qui de curru pugnat. Varinus in praestantissimo suo dictionario, παραελάται inquit, ab Homero dicuntur qui de curribus pugnant. & eosdem alias ab eodem ἰσάει, id est, aurigas, appellari addit. Dignus autor cui credas: sed addam testimonia. Hom. est versus 11. penultimo libro, ἄνδ' ἡ ἔβανον διφροῖσι παραελάται ἰσάει. Scholiastes vocabulum id hoc modo exponit: Παερελάται, οἱ δὲ τῶν ἀρματων συμπομοῦντες, πῶτ' ἔσπευον ἰσάει. Porphyrius philosophus, summi nominis doctor, in Questionibus Homericis: Παερελάται, inquit, τῶν δὲ τῶν ἀρματων, οἱ μὲν μαχόμενοι, παραελάται, οἱ δὲ τῶν ἰσάει ἔσπευον, ἰσάει. A quo non dissentient. Eustathii expositiones in γ & λ Iliadis. Aque eodem plane modo vsus est Euripides ἰσάει, qui vnus locus & quae diximus confirmare, & vocabuli vsus in militia docere potest. itaque adscribam. -- πομῶντες δὲ ὄσαν Τετασπρῶν κατὰ τὸν ἐν πῶτον μαχῶν. Πῶτον δὲ δειλάσωντες δὴ μὴ λανθῶντες, Παερελάται ἔσταν ἐς πᾶσαν δόξην. Χοι μὲν εἰδησῶν δὲ μαχῶν, οἱ δὲ ἔσπευον Πᾶσις ἐς ἀλλήλους αἰεῖ, ἐς Παερελάται. Apollo-

nus Argon. lib. 1. in chlaena Iasonis, de duobus curribus; καὶ τὸν μὲν παρὸς τὸν Πύλον ἴσταν πᾶσων ἑνὶ αἰεῖ, οὗτο δὲ οἱ ἔσπευον παερελάται ἰσοδμησία: improprie vitur h. c. vocabulo, idque non dissimulavit interpres. Caterum hoc loco Plutarchus aliter vsurpauit eam vocem. nam Basternarum Παερελάται erat non in curru, sed pedes equiti permixtus, & qui re ita ferente, equitis officio fungeretur. Id manifestum est ex Livi verbis, quae hac ipsa de re sunt lib. 44. Veniebant, inquit, & millia equitum, par numerus pedum, & ipsorum iungentium cursum equis, & in vicem prolapsorum equitum vacuos capientium equos, &c. Quia Livi ipse vno vocabulo id genus militum non exprimit, ne mihi quidem id tentandum duxi. Alioqui non adeo absurdum erat, eos velites equitres nominare: ut intelligeretur, nonnullam iis fuisse similitudinem cum velitibus qui equitatu immisceri solebant à Romanis, instituto Q. Navi centurionis, quum bello Annibalico Capua obsideretur. Livi initio lib. 26. Valer. lib. 2. cap. 1. Vide etiam quae in Phocionem de vocabulo Παερελάται annotavi.

261. a. *Quibus praeter alium apparatus centum millia militum erant parata* Xyl. vertit, *Qui alium apparatus, centum millia erant collecta & ad usum belli parata*. Et annotat: Locus in Graeco nostro libro mutilus erat: itaque, quod vnum potui, asterisco notavi. De hoc apparatu Romanorum satis copiose Livi 44. Nam quae annotata sunt in margine antiquae versionis, ubi per decem millia legiones intelligi dicitur, nihil agunt: Amiotus paulo ante, ubi est Sordidus homo, locum esse mancum annotavit: quod mihi non videtur.

Ibid. c. *Illyriorum regem Gentium* Hic est ille Gentius à quo Gentiana & inuenta & nominata fuit: ut Diosc. lib. 3. & Plin. lib. 17. cap. 7. testantur. Cr.

262. d. *Secundum Pythium atque eam rupem* Xyl. vertit, *Iuxta Pythium & Petram*. annotatque, Apud Livi legitur Pythium. Ptolemaeus lib. 4. vrbes Pelagioridis Πύθειον, Pytheum, nominat, haud procul Gonno & Atrac sitam: quam hic intelligi puto. estque etiam à Sophiano in tabula Graeciae expressa. Stephanus cum nostro Πύθειον scribit. de Petra nihil habeo.

263. a. *Iuxta Heracleam* Xyl. vertit, *Apud Heracleam*. annotatque, Ex Livi. Nam neutro genere hic πὸ Ἡρακλείου nescio an sine menda, legitur. nam & apud Stephanum videtur indicari, neutro genere eam vrbum dici posse. Amiotus quidem pro Herculis fano accepit, vocabuli etymon sequutus: quum Aretinus simpliciter Heracleam posuisset. Intelligo autem eam Heracleam quam primo loco in ora Macedonia posuit Plinius lib. 4. ca. 10.

Ibid. a. b. *Asano Pythi &c.* Versus hi de altitudine Olympi, & mendosi sunt & satis obscuro, ut mirum non sit, eos ab interprete mutilatos atque corruptos. pro δέκα, πῶτον, & μῦ, legi δέκα, πῶτον, & μῦτα. Ostendunt autem hi versus, Olympi altitudinem supra decem stadia, impleuisse iugeri spatium, demptis tamen ei quatuor pedibus. πῶτον iugeri significat, quod in agricultura longitudine est cxxl. pedum, latitudine cxx. Varro, Columella Plin. lib. 1. ca. 3. Quin. lib. 1. ca. 7. alii. Sed quum longitudo tantum, ut hoc loco, mensuram significat, quaeri potest quid sit. Ego sextantem stadii verti, lequutus communem sententiam, quae est apud Eustathium in λ Ilyssa, & Suidam, & alios. Idem Eustathius in λ Iliadis λ, ait pedum cxx. esse mensuram: quem ego locum corruptum puto, quum idem Ἰλ. ad. φ. centum modo pedes ei assignet, atque ita etiam legatur apud Suidam. Quo facit quod ibidem 100: pedes 66 2/3 cubitis aquantur: ut cubitus sit (quod etiam Suidas faretur) pedis vnus & semis. Stadium esse cubitorum ccc. idem Suidas tradit: nimirumque pedum cc. tantum intervallum fuisse curriculae Olympici, ex Plutarcho refert Gellius initio N. Atium Atticarum. Interpres Pindari in x 111. Olymp. ccc. cubitorum fuisse tradit: alios scilicet sequutus. Certe apud Latinos st. d. m. cxxv. passuum erat, pedum (nam quinque singulis passibus tribuuntur) cxxxv. Plin. lib. 2. ca. 23. Inde miliarium i. c. eto erat stadium: qua de re alibi diximus.

Ibid. c. *Et occuparet saltum* Xyl. itidem, *Saltusque occuparent*, annotans, τὰς ὑλάς. Ego non dubitanter πύλας repono: hoc est portas. Notissimum est, montium fauces & claustra, per quae aditus in regionem alienam aperitur, vocari Pylas. Hinc Pylae illae quae & Thermopylae. Vnde Pylagora Graecorum, & alia à nobis alias explicata. Sylvas Aretinus vertit, retentio mendo. Amiotus rectius.

264. e. *Hofis viginti non licuit* Xyl. vertit, *Primis hostibus*

non perlitauit. & annotat, *ἐκ δὲ καλλιέρει.* En tibi (non enim possum non stomachari) correctorem. Recte verterat Aretinus πὲρ καλλιέρειν, licare. Corrector, quicumque tandem fuit, id quasi errorem notauit, inque margine adscripta Græca, & interpretatus est, haud auspiciata sacra expertum esse. Nimirum vero hic virum se præstitit, & officio emendatoris coronam meruit: quin & Suidam (vt ille in morsu pulicis Herculem) inuocat. Ex hoc quidem suam Latinæ linguæ ignorantiam non potuit cognoscere, homine Græco. Est autem omnino Litare, καλλιέρειν, adeoque id quod ille Auspicata sacra experiri dicit: quod demonstrare piger, quum nihil sit notius. Tullius 2. De diuinat. Quid quum pluribus diis immolatur, qui tandem euenit vt literur aliis, aliis non literetur? Idem Perlitari dicitur. Liiij verba apposui de lib. 41. ne multos locos adducendos haberem: Tertitis eo prodigio & aliter consul curam adiecit, qui se quod caput iocinoti defuisset, tribus bubus perlitasse negauit. Senatus maioribus hostiis, vsque ad litationem sacrificari iussit. Cæteris diis perlitatum ferunt. Saluti Petilium perlitasse negant. Vocabulum dictum *περὶ τὸ καλὸν καὶ ἰερὸν*, patet: & quorum hostias probassent dii, illi καλλιέρειν dicebantur. Testatur id etiam Eust. in β & x Iliadis λ Odyss.

Ibid. e. *Directas frameas ferro graues &c.* Xyl. vertit, *Romphæam ferro graui præfixam*: remittens ad suas in Cleomenem annotationes.

Ibid. *Pelignorum & Marrucinorum*] Παλιῶν καὶ Μαρρωνίων. Prius pro Pelignis accipiendum est, haud scio an male scriptum, sicut & paulo ante pro Μαρρωνίων legerim Μαρρωνίων. Liiij: Duæ cohortes à parte Romanorum erant, Peligna & Marrucina, &c. Corrector nescio quid Tarracinorum annotauit, eoq; interpreti Gallico impoluit.

267. c. *Adaquare equum*] Xyl. vertit, *Equo potum subministrare*: & annotat, *ἐπιπὸν ἀρδέν.* Aretinus Equum stabulari, non modo non satis Latine, sed & contra Græci sermonis veritatem. Est enim ἀρδέν idem quod πρῆξεν. quod & notum est, & ex Herodoto docet Eustathius in δ. Iliad. *ἢ γυνὴ ἐπεὶ ἀφίκατο ὄψα πὸν ποταμῶν, ἢ ῥοδὲ πὸν ἰππῶν, ὁ ὄψα, ἐπὶ πρῆξεν.* Inde ἀρδέν, & alia quæ ibi & alibi exponit.

Ibid. e. *Iude Alepsum*] Xyl. vertit, *Atque hinc Galepsum*: annotatque, *Ἄλῃ ψω* est in Græco, sed vitiose. nam neque vlla iis in regionibus vrbis Alepsus à quoquam (vii arbitror) autore nominatur: & apud Liu. lib. 44. extremo, est aperte, Galepsum eo die postero Samothracam perueniunt. De Galepso est apud Stephanum, & alios.

268. c. *Ad Sagram amnem*] Xyl. vertit, *Apud Sagram fluium*. annotatque, De cæteris satis constat. Pugnam apud Mycalem descripsit Herod. lib. 9. Diod. lib. 11. alii. De Tarquinienfi victoria etiam in Coriolano retulit. Sed de hac apud Sagram pugna explicandum videtur. Sagram fluium Italiae eius quæ magna Græcia dicitur, inter Locros & Caulonem fuisse, Plin. l. 3. cap. 10. asserit, lbi pugnatum fuit à Locris aduersus Crotoniatas: hi c x x millia, illi, x millia in aciem eduxerant. Vicerunt tamen Locrenses. Nuncius victoriae eadem die Olympiam, Spartam, Corinthum, & Athenas perlatus est. Hæc fere Strabo libro 6. in descriptione Calabriae: Cic. lib. 2. & 3. De natura deorum, Suidas, Iustinus lib. 20 qui tamen locum non nominat, historiam perspicue describit. Atque inde ortum prouerbium, Strabo & Cicero, &

E. Stathius in secundum Iliadis, & Suid. ostendunt, vt de re certa incredulis diceremus, Certiorem esse rem iis quæ apud Sagram gesta sint: ἀλλ' ἕτεροι δὲ ὄντι Σάγρας, Sic Cicero: De Sagram Græcorum est vulgare prouerbium, qui quæ affirmant, certiora esse dicunt quam illa quæ apud Sagram. Hæc vim & vsum prouerbii satis indicant. Sed quo tempore pugnatum sit, non facile cognoscitur: tamen id maxime in historia desideratur. Ego ex Laconicis Pausaniæ, quo loco is Crotoniatum de Achille & Helena sermonem commemorat, deprehendi Stefichori iam tum excaecati tempestate rem eam gestam fuisse: quem natum Olymp. xxxvii. mortuum lvi. Suidas, ad stipulatorem Eusebio, tradit: vt haud longe ante aut post quinquagesimam olymp. & Tarquinii forte Prisci temporibus prælium id pugnatum fuisse, coniectura esse videatur. Huius rei ignorantia Aretinum in eum errorem induxit, vt Ἰπελιωτῶν Romanos verteret, iisque pugnam hanc falso adscriberet: quæ nobis annotandi causa fuit. De Antonii rebellionem Xyphil. in Domitiano, Suetonius, Tacitus, Martialis.

Ibid. d. *Cn. Octavius, qui vna cum Paulo bellum administrabat*] Xyl. vertit, *Cn. Octavius præfectus classis*. annotatque, *Ὁ σωμαρχὸν Διμίλιον*, id est collega. Legatum vertit Aretinus, non pessime. Neque enim consul, neque paricum Paulo potestate fuit: tamen ne legatus quidem eius, nisi forte quod prætor eum classe ducenda adiunxit. Itaque malui exprimere.

271. b. *Vt quodammodo triumphalem pompam prælibaret populus Romanus*] Xyl. vertit, *Ὅτι ἔτι ἄλλα quod vti * Romani ante triumphum ea fruerentur*: & annotat, Hæc mutila, & nisi ex libro insanabilia, omisit Aretinus: pro *ἄλλα πολεμίων*, *ἄλλα πολεμίων* substitui.

272. c. *Cornua*] Xyl. vertit, *Pocula in cornu formam*. annotatque, *Κέρατα*. Antiquitus cornibus animalium pro poculis utebantur. inde *κέραιον*, Vinum miscere: & Bacchus cornutus dicitur. Vide omnino Athenæum lib. 11. & Eustathium in principium Iliad. 13.

273. e. *Vt est apud Homerum*] Locus est Iliad. ultimo lib. Verba sunt Achillis ad Priamum, humanam sortem & conditionem ex rebus prosperis & aduersis commixtam describentia quæ obiter Latina facta appoluit: *Hanc misero sortem superi iniunxere, dolorum Expertes, hominum generi. nam dolia in ipso Limine celestis primo duo sunt posita aula, Vnde duum generum Iupiter mortalibus effert Munera: in hoc bona sunt, aduersa recondita in illo. Cui commixta Tonans depromit dona fruetur Nonnunquam aduersis, rebus quandoque secundis. Sed cui sola dedit de lauo tristia vase: Is miser est, neque diis, hominum neque amabilis vlli, In terraque suos lugubriter exigit annos.*

275. c. d. *Et Licinius Philonicusque*] Xyl. itidem, *Licinnio & Philonico*. & annotat, Philonicum hunc fuisse publicanum, ex Politicis Plutarchi præceptis constat: vt hic copula desideretur. Aretin. declamatorem vertit: quasi id φιλονίκος significet.

Ibid. e. *Eleam oppidum Italia*] Xyl. itidem, *Eleam Italia urbem*: annotatque, Aretinus Veliam posuit, quum sit in Græco *Ελία*. non video quid ille, aut cur ipsum Amiotus sit sequutus. Est autem Lucaniae vrbis vt ex initio l. 6. Strabonis liquet, & supra ostendi. Paulo post *εὐχόμενοι*, non *εὐχαίμενοι* scribendum.

IN PELOPIDAM ANNOTATIONES Guil. Xylandri & Herm. Crusarii, interpretum.

Pelopidas Epaminondæ æqualis sociusque fuit, maxime Leuctrica pugna nobilis, qua Spartanis Thebani principatum Græciæ eripuerunt sedecim cititer annis post captam à Gallis Romam, vt ex Polyb. lib. 1. initio, Diodoro Siculo lib. 15. Pausan. Bæoticis, & Gell. l. 17. c. vlt. patet.

277. c. *Cato maior*] Est & hæc vita ex eorum numero quæ ita fuerunt deprauata male vertendo, vt emendare velle, non magis sit consilium quam laterem lauare. Quam enim nullo sensu Catonis venustissimum in temerarios nimisque audaces homines dictum extulit? an vero ἀλογιστὸς ἀφελόλος is est qui Strenuus Latinis dicitur? quum hoc virtutis, illud vitii sit. Et quidem nihil apertius potuit hoc apophthegmate cogitari: quod tamen etiam sequentia exponunt, quæ eodem tere modo tractant: Cæterum & hic & in Fabio, vbi de Mar-

cello autor loquitur, *ἰταυὸς* audacem significat: alias proteruum.

279. b. *Vt Euripideus Canopus*] Xyl. *Exemplo Capanei Euripidei*. Et annotat: Locus est in Supplicibus, aureus profecto, quem adscriptam Latinis verbis expressum. (si tamen hoc est exprimit) nam & exemplū continet hoc seculo rarum, & officium potentis amici fideliter definit. Verba sunt Adrastii: *Tenerum vide ne hunc qui traiectus fulmine est? Capaneus is erat, opes habuit amplissimas: Minime superbiebat his, neque spiritus Trahebat tamen vnquam altiores paupere: Vitare luxum suetus, & vulgaria Fastidientes: non ratus in gula suam Virtutem, & esse modica nature satis. Presentibus fidelis, atque absentibus Amicus (hoc perpanci præstant nunc) fuit.*

280. b. *Posthac quum Lacedæmonii cum Thebanis in specie vt amici & sociis agerent*] Xyl. *Socios & amicos Thebanorum*